

Research Article

The Synthesising of The Youth's Cognitive Flexibility Components in New Normal Era: Reviews Literature

Teerasak Khru easang*

Ph.D. (Psychology), Doctoral Student

Doctor of Philosophy Program in Psychology, Faculty of Education, Mahasarakham University

Araya Piyakun

Ph.D. (Education Psychology), Assistant Professor

Doctor of Philosophy Program in Psychology, Faculty of Education, Mahasarakham University

*Corresponding author: 63010569001@msu.ac.th

Received: August 27, 2024/ Revised: December 28, 2025/ Accepted: December 29, 2025

Abstract

This integrative research review aimed to synthesize the youth's cognitive flexibility components in new normal era. From here, a research question was developed: What is the youth's cognitive flexibility components in new normal era? It is an integrative literature review research. The research process consist of problem identification, searching and selecting literature, data collection, data analysis and synthesize, and data presentation respectively. The research instrument were Statement for Reporting Systematic Reviews: PRISMA and Critical Appraisal Checklist Table. The validation based on 5 experts' judgment and data saturation to include a component as youth's cognitive flexibility components in new normal era.

The synthesis study has shown that the youth's cognitive flexibility components in new normal era consist of five components: Situation Awareness, Willingness to be flexible and adapt to the situation, Self-efficacy in being flexible, Need for cognition, and Flexibility in Problem Solving. The results of this research highlight the importance and need for experimental studies that test the effects of programs specifically aimed at developing youth cognitive flexibility. These studies should encompass the context of transitioning to a new lifestyle base to enhance the ability to effectively cope with VUCA World (Volatile, Uncertain, Complex, and Ambiguous) situations.

Keywords: Cognitive Flexibility Components, New Normal Era, Youth, Cognitive Flexibility

บทความวิจัย

การสังเคราะห์องค์ประกอบการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลง สู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชน: การทบทวนวรรณกรรม

ธีระศักดิ์ เครือแสง*

ปร.ด. (จิตวิทยา), นิสิตปริญญาเอก

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อารยา ปิยะกุล

ปร.ด. (จิตวิทยาการศึกษา), ผู้ช่วยศาสตราจารย์

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

*ผู้ประสานงาน: 63010569001@msu.ac.th

วันรับบทความ: 27 สิงหาคม 2567/ วันแก้ไขบทความ: 28 ธันวาคม 2568/ วันตอบรับบทความ: 29 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยทบทวนวรรณกรรมเชิงบูรณาการครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชน จากคำถามวิจัยที่ว่า องค์ประกอบการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ต้องมีอะไรบ้าง โดยใช้วิธีการวิจัยแบบทบทวนวรรณกรรมเชิงบูรณาการ ขั้นตอนการวิจัย ประกอบด้วย การระบุสภาพปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย การค้นหาและเลือกวรรณกรรม การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลตามลำดับ เครื่องมือวิจัยที่ใช้ประกอบการสังเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย แบบประเมิน Statement for Reporting Systematic Reviews: PRISMA ตารางการตรวจสอบรายการประเมินที่สำคัญ และการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน จากนั้นผู้วิจัยทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจนข้อมูลอิมตัว ข้อมูลจึงจะถูกสกัดเป็นองค์ประกอบการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชน

ผลการสังเคราะห์พบว่า การยึดหยุ่นทางปัญญาในบริบทการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การตระหนักรู้สถานการณ์ การเปิดใจต่อการเปลี่ยนแปลง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการยึดหยุ่น การใฝ่เรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาย่างยืดหยุ่น ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการพัฒนางานวิจัยเชิงทดลองเพื่อทดสอบประสิทธิภาพของโปรแกรมเฉพาะทางในการเสริมสร้างการยึดหยุ่นทางปัญญาของเยาวชน ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ เพื่อเพิ่มความสามารถในการรับมือกับสถานการณ์ปัญหาในโลกแบบ VUCA ได้แก่ ความผันผวน ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และความคลุมเครือได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: องค์ประกอบการยึดหยุ่นทางปัญญา การเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ เยาวชน การยึดหยุ่นทางปัญญา

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติทางสังคมและสิ่งแวดล้อม นำมาซึ่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงการดำรงชีวิตของมนุษย์ ที่ก่อให้เกิดภัยคุกคามด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก การมองโลก แบบแผนการประพฤติปฏิบัติในวิถีเดิม ไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างหลากหลายและมีความเปราะบางสูง ส่งผลต่อการบ่มเพาะให้เยาวชนเติบโตอย่างมีคุณภาพ อีกทั้งการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมค่านิยมที่หลากหลายที่เข้ามาผ่านสังคมยุคดิจิทัล (Office of the National Economic and Social Development Council, 2017) สร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มากมาย ทั้งข้อมูลที่ส่งผลดีและข้อมูลที่ส่งผลเสียต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงแบบ VUCA World ที่ประกอบไปด้วยความสูงชันของบริบทหรือสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (Volatility: V) ความไม่แน่นอนของสิ่งต่างๆ (Uncertainty: U) ความซับซ้อนของปัจจัยแวดล้อมต่างๆ (Complexity: C) ความคลุมเครือ ไม่ชัดเจนของปัจจัยต่างๆ (Ambiguity: A) (Bennett & Lemoine, 2014) เป็นสถานการณ์อุบัติใหม่ที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นในชีวิต เยาวชนที่ดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ มักเกิดกลวิธีป้องกันตนเองหรือการปรับตัวเพื่อรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงอุบัติใหม่ทั้งในระดับพฤติกรรมส่วนบุคคล ครอบครัว สังคม ซึ่งอาจตอบสนองออกมาได้ทั้งในแง่ที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมตามศักยภาพของตน เพื่อให้ดำรงอยู่รอดอย่างปกติสุขกับสถานการณ์ที่อุบัติใหม่ขึ้นมา

ดังเช่นสถานการณ์เปลี่ยนแปลงที่เป็นภัยคุกคามต่อชีวิตเยาวชนในสถานการณ์โรคระบาดที่เรียกว่า “ระบาดใหญ่” เยาวชนที่ประสบกับปรากฏการณ์ “โรคระบาดใหญ่โควิด-19” ซึ่งองค์การอนามัยโลกประกาศเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 มีการระบาดครอบคลุมพื้นที่เป็นวงกว้างและสร้างความทุกข์ยากต่อเยาวชนอย่างกว้างขวางทั่วโลก รวมถึงเกิดปรากฏการณ์ลดทอนจำนวนประชากรอย่างมหาศาล และพลิกผันแปรเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ พฤติกรรม วิถีชีวิต ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม ไปจนถึงสุขภาพจิตของเยาวชน (Program Management Unit for Human Resources & Institutional Development, Research and Innovation, 2020) การดำเนินชีวิตของเยาวชนถูกเร่งแปรผันให้เกิดการปรับตัวกลายเป็นวิถีชีวิตใหม่ ที่เรียกว่า New normal เป็นสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่แต่เดิมเป็นสิ่งที่ไม่ปกติ เยาวชนไม่คุ้นเคย ไม่ใช่มาตรฐาน ต่อมาเมื่อเหตุหรือวิกฤตบางอย่างทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีผลทำให้สถานการณ์หรือปรากฏการณ์นั้นกลายเป็นสิ่งที่ปกติและเป็นมาตรฐานที่เยาวชนใช้ New normal อย่างแพร่หลาย (Office of the Royal Society, 2020) เยาวชนส่วนหนึ่งอาจคุ้นชินสามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับฐานวิถีชีวิตใหม่ และในทางตรงกันข้ามก็ยังมีเยาวชนอีกส่วนหนึ่งที่ยังถูกกักอยู่ในความคิดและความรู้สึก รวมถึงพฤติกรรมแนวปฏิบัติตามวิถีเดิม ส่งผลให้เกิดความไม่สบายใจในการเปลี่ยนแปลงไม่สามารถปรับเปลี่ยนการดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขในฐานวิถีชีวิตใหม่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ดังนั้นในการรับมือจัดการสถานการณ์เช่นนี้จำเป็นต้องหาหนทางช่วยเยาวชน เพื่อให้สามารถอยู่รอดและมีสุขภาวะที่ดีท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย และสิ่งที่สำคัญที่ทำให้เยาวชนสามารถรับมือจัดการต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงที่ไม่คุ้นเคยได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุขนั้นคือความสามารถในการปรับเปลี่ยน การปรับปรุงรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ที่แตกต่างจากอดีต ยอมรับสิ่งที่แตกต่างและหลากหลาย สามารถพลิกแพลงมุมมองใหม่ๆในการรับมือสถานการณ์ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้ความคุ้นเคย ที่เรียกว่า การยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่

จากการศึกษาการไม่ยึดหยุ่นทางความคิดและอาการทางสุขภาพจิตในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศสเปน พบว่า การไม่ยึดหยุ่นทางปัญญามีความสัมพันธ์กับอาการทางสุขภาพจิต โดยที่บุคคลมีระดับการไม่ยึดหยุ่นสูง จะมีระดับความกังวลและความเครียดที่สูงกว่าบุคคลที่มีการยึดหยุ่น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการไม่ยึดหยุ่นทางความคิดต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชีวิตก่อให้เกิดปัญหาทางสุขภาพจิตตามมาได้ (Mónica, Antonio, Pilar, & Miguel, 2021) สอดคล้องกับผลการศึกษาในประเทศตุรกีที่มีการศึกษาความสัมพันธ์ของการยึดหยุ่นทางปัญญากับความไม่ทนทานในความไม่แน่นอนและอาการทางจิตในช่วงสถานการณ์เปลี่ยนแปลงจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พบว่าการยึดหยุ่นทางปัญญาเป็นปัจจัยที่สามารถป้องกันไม่ให้เกิดความไม่ทนทานในความไม่แน่นอนและอาการทางจิตในสถานการณ์เปลี่ยนแปลงจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้ นอกจากนี้ยังพบว่าความไม่ทนทานในความไม่แน่นอนและอาการทางจิตนั้นมีความสัมพันธ์กัน (Inozu, Gök, Tüzün, & Hacıömeroğlu, 2022) บุคคลที่มีความทนทานต่อความไม่แน่นอนในระดับต่ำ มีแนวโน้มจะเกิดอาการป่วยทางจิตได้มากกว่าผู้ที่มีความทนทานต่อความไม่แน่นอนในระดับที่สูงกว่า และการยึดหยุ่นทางปัญญายังส่งผลให้เกิดความทนทานในความไม่แน่นอนได้สูง ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องหาหนทางในการสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่สำหรับเยาวชน เพื่อนำไปเป็นฐานในการ

พัฒนาการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตให้แก่เยาวชน ซึ่งเป็นวัยที่สำคัญในการบ่มเพาะการเรียนรู้ ที่จะส่งผลให้เกิดการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขและปลอดภัยภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ไม่คุ้นเคยแบบ VUCA World ที่มุ่งก้าวสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชนโดยการทบทวนวรรณกรรมเชิงบูรณาการ จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตใหม่ที่พึงประสงค์ของเยาวชน โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบทความวิจัยนานาชาติที่มีการเผยแพร่ในวารสารที่มีความน่าเชื่อถือ เพื่อให้ได้องค์ความรู้จากหลักฐานเชิงประจักษ์ สู่การพัฒนาแนวปฏิบัติการจัดการชุดกิจกรรมที่จะพัฒนาเยาวชนให้มีการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ได้อย่างเหมาะสม รวมถึงสามารถเป็นฐานความรู้ในการพัฒนาเยาวชนให้สามารถรับมือต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงของชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ พลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสสร้างความก้าวหน้าอย่างปกติสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์การยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชนโดยใช้ขั้นตอนดำเนินการวิจัยด้วยการทบทวนวรรณกรรมเชิงบูรณาการ (Integrative Review) ที่มีความแตกต่างจากการทบทวนเอกสารเบื้องต้น เริ่มตั้งแต่ขั้นกำหนดประเด็นและขอบเขตของการทบทวน ขั้นการค้นหาและเลือกข้อมูล ขั้นอ่านและประเมินไปจนถึงขั้นวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตีความ สรุปและนำเสนอข้อมูล (Snyder, 2019; Russell, 2005; Torracco, 2005; Galvin, 2006) วิธีการวิจัยทบทวนวรรณกรรมเชิงบูรณาการเป็นการสังเคราะห์เอกสารที่แม่นยำวิธีการหนึ่ง เพื่อตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกันบนฐานคำถามวิจัยเดียวกัน ซึ่งคำถามวิจัยครั้งนี้ คือ องค์ประกอบการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชนต้องมีอะไรบ้าง นอกจากนี้วิธีการวิจัยทบทวนวรรณกรรมเชิงบูรณาการยังเป็นวิธีวิจัยที่จะนำไปสู่การวิจัยขั้นต่อไปในอนาคตได้ โดยแตกต่างจากการวิจัยเอกสารอื่นๆ เช่น วิธีวิจัยการวิเคราะห์ทอภิมาน ที่สังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งศึกษาปัญหาเดียวกับวิธีการทางสถิติ วิธีการทบทวนวรรณกรรมเชิงบูรณาการยังใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่ทำให้เห็นว่า การทบทวนวรรณกรรมนี้ได้มีการสังเคราะห์ปรากฏการณ์ด้วยความเข้าใจอย่างไม่อคติ โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนที่ประยุกต์มาจากแนวทางของ Souza, Silva & Carvalho (2010); Whittemore & Knaff (2005); Intaprom (2015) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การระบุสภาพปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย (Problem Identification) ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยสามารถระบุสภาพปัญหาหรือช่องว่างทางการวิจัยที่นำมาสู่การวิจัย ได้แก่ องค์ประกอบของการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่หรือสถานการณ์เปลี่ยนแปลงที่ไม่คุ้นเคยในการดำเนินชีวิตในกลุ่มเยาวชนที่ยังไม่กระจ่างชัด ยังมีช่องว่างทางการวิจัยที่สอดคล้องกับบริบทสถานการณ์เปลี่ยนแปลงแบบผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อน คลุมเครือ ที่เรียกว่า สถานการณ์เปลี่ยนแปลงแบบ VUCA World ซึ่งส่งผลให้เกิดการถูกก่อกวนทางความคิด อารมณ์และพฤติกรรม ของเยาวชนในยุคเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตใหม่ ดังนั้นเพื่อพัฒนาให้สอดคล้องเหมาะสมต่อการรับมือกับสถานการณ์ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ที่เยาวชนไม่คุ้นเคยและไม่คาดคิด จึงได้มีการดำเนินการถัดมาคือการเตรียมคำถามการวิจัย (Preparing the Guiding Question) ขั้นตอนนี้เพื่อให้การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นไปในแนวทางที่ชัดเจนมากขึ้น โดยใช้คำถามการวิจัยในครั้งนี้ คือ องค์ประกอบของการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชนต้องมีอะไรบ้าง

ขั้นที่ 2 การค้นหาและเลือกวรรณกรรม (Searching and Selecting Literatures) ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ค้นหาวรรณกรรมตามวิธีของ Ramdhani, Ramchai & Amin (2014) คือ การอ่านบทความและวรรณกรรมต่างๆ เพื่อค้นหาประเด็นและใจความสำคัญเกี่ยวกับการยึดหยุ่นทางปัญญาของเยาวชน โดยใช้วิธีการอ่านแบบข้าม (Skimming) ขั้นตอนที่สองคือ การมุ่งค้นหาบทความและวรรณกรรมที่มีประเด็นและใจความสำคัญที่เกี่ยวกับการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชน ขั้นตอนที่สามคือการอ่านสำรวจเพื่อค้นหาบทความและวรรณกรรมสำคัญที่ควรนำมา อ้างอิง และขั้นตอนที่สี่ คือ การค้นคว้าบทความในฐานข้อมูล Open Access Journals ได้แก่ Elsevier (Science Direct), Pubmed (MEDLINE), SAGE Journals, Frontiers, PLoS one, JRAMathEdu, Springer และ Taylor & Francis ใช้ คำสำคัญ

(Keywords) ในการสืบค้น ได้แก่ “(Cognitive Flexibility in New Normal Era or Cognitive Flexibility)” ในบทความวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในฐานวารสารนานาชาติ โดยไม่ได้กำหนดจำนวนชิ้นงานที่ถูกสืบค้นว่าต้องมีจำนวนกี่ชิ้น เลือกวรรณกรรมโดยใช้รูปแบบการประเมินของ Statement for Reporting Systematic Reviews: PRIMSA (Liberati, et al., 2009; Moher et al, 2015)

เกณฑ์การคัดเลือกวรรณกรรมต้องเป็นงานที่มีคำว่า “Cognitive Flexibility” คำใดคำหนึ่งอยู่ในชื่อเรื่องของงานหรือบทคัดย่อ หรือคำสำคัญ หรือวัตถุประสงค์ของงาน ที่มีความเกี่ยวข้องกับเยาวชนโดยพิจารณาจากตัวอย่างที่ศึกษาและมีความเกี่ยวข้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงแบบผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อน คลุมเครือ ส่วนเกณฑ์การคัดออกวรรณกรรมเป็นงานที่ถูกตีพิมพ์ก่อนปี ค.ศ. 1993 เนื่องจากความหมายของการยืดหยุ่นทางปัญญา (Cognitive Flexibility) ถูกกำหนดขึ้นอย่างเป็นทางการจากงานของ Eslinger & Grattan, (1993)

ขั้นที่ 3 การรวบรวมข้อมูล (Data collection) ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมที่ได้คัดเลือกไว้แล้ว การทบทวนวรรณกรรมครอบคลุมบทความวิจัยที่เป็นทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติภูมิที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์วิจัยครั้งนี้ รวมทั้งใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบการยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชน ที่จะนำไปสู่การตอบคำถามวิจัยในประเด็นองค์ประกอบการยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชนต้องมีอะไรบ้าง

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการสังเคราะห์ (Data Analysis and Synthesis) สำหรับขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบการยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชน โดยการทำการตรวจสอบและสังเคราะห์ เพื่อสรุปตามกระบวนการบูรณาการและระบุตัวแปรทางการวิจัย อันเป็นการจัดกรอบเค้าโครงตัวแปรที่มีความสอดคล้องกันจากวรรณกรรมที่ถูกทบทวนตามแนวทางการทบทวนวรรณกรรมเชิงบูรณาการ โดยมีวรรณกรรมที่เห็นสอดคล้องกันผ่านการประเมิน Statement for Reporting Systematic Reviews: PRISMA (Liberati, et al., 2009; Moher et al, 2015) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน จากนั้นผู้วิจัยทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจนข้อมูลอิ่มตัว (Data Saturation) จึงจะถูกจัดเป็นองค์ประกอบการยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชนในการวิจัยครั้งนี้

ขั้นที่ 5 การนำเสนอข้อมูล (Data Presentation) ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการสังเคราะห์ ทัศนคติความอภิปรายผล เพื่อทำความเข้าใจผลการวิจัยที่ได้มีการเชื่อมโยงกับแนวคิดที่เกิดขึ้น มีการนับจำนวนวรรณกรรม บรรยายรายละเอียดเนื้อหาที่เกี่ยวข้องรวมถึงจัดข้อมูลตามหัวข้อของประเด็นที่ศึกษาในที่นี้ก็คือ จัดหัวข้อตามองค์ประกอบการยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ตามแนวทางการนำเสนอข้อมูลในวิธีวิจัยแบบทบทวนวรรณกรรมเชิงบูรณาการ รวมถึงการนำเสนอโมเดลหรือระบุเค้าโครงกรอบแนวคิดขึ้นมา และอภิปรายช่องว่างทางการวิจัยเพิ่มเติม (Christmalls & Gross, 2017)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอนำเสนอประเด็นการตรวจสอบรายการสำคัญเพื่อค้นหาองค์ประกอบการยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ ตามตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1

การสังเคราะห์องค์ประกอบการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชน

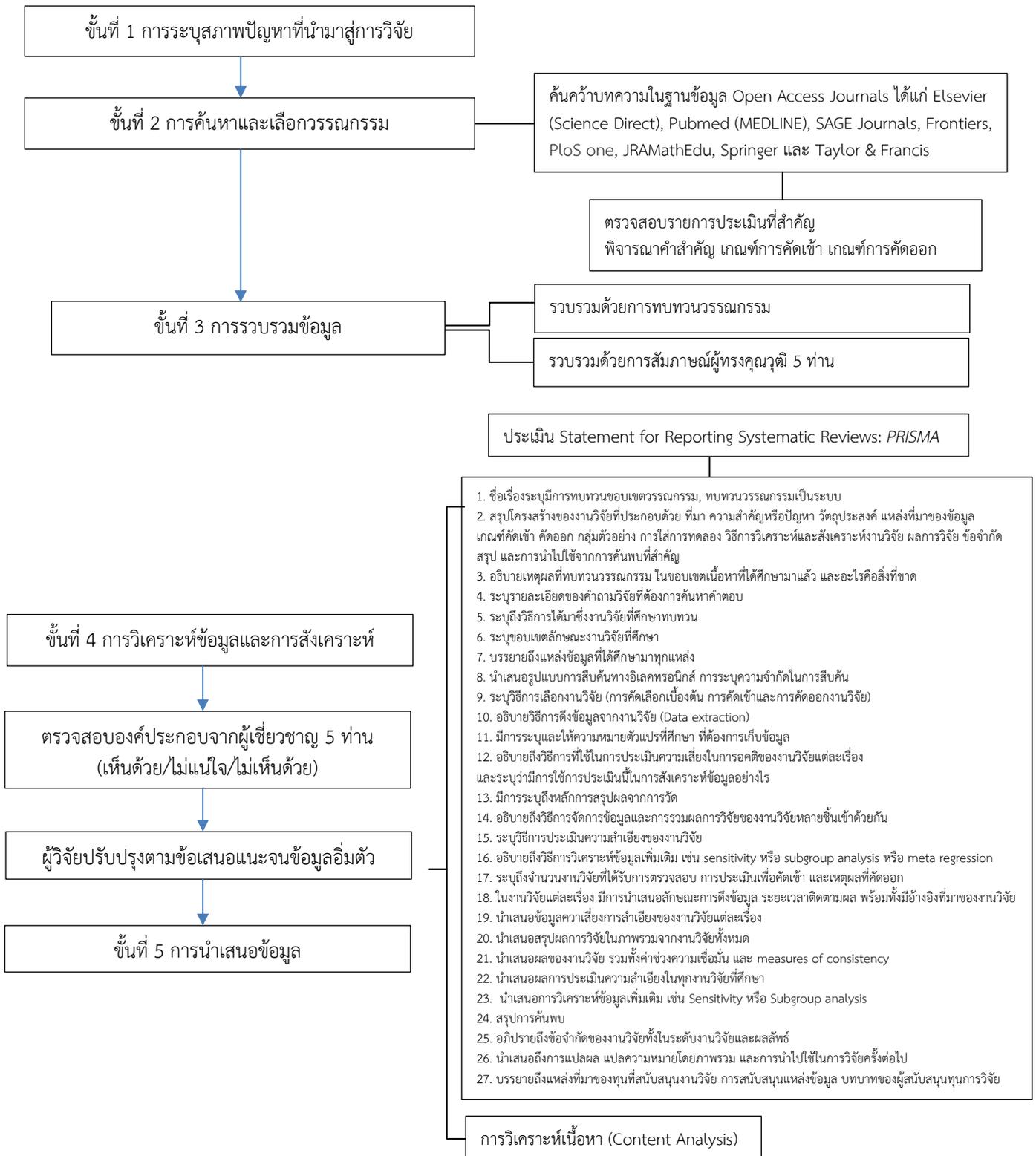
องค์ประกอบของ การยึดหยุ่นทาง ปัญญา	Eslinger, et al. (1993)	Martin, et al. (1995, 1998)	Rommelée, et al. (2007)	Dennis & Vander Wal, et al.(2010)	Roberts, et al. (2011)	De Vries & Geurts (2012)	De Bloom, et al. (2014)	Oshiro, et al. (2016)	Gabrys, et al. (2018)	Yu, Beckmann & Bimey (2019)	Rahayuningsih, et al. (2020)	De la Peña Álvarez, et al.(2021)	Jiatong, et al. (2021)	Inozu, et al. (2022)	รวม
การวิเคราะห์เชิง ตรรกะ หรือ การ ตีความ หรือ การให้ เหตุผลทางเลือก	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	7
ความสามารถในการ รับรู้การอธิบายทาง เลือกอย่างหลากหลาย ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในชีวิต หรือ สติปัญญา	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6
การตระหนักรู้ในทุกๆ สถานการณ์มีทางเลือก และวิธีเลือกได้อย่าง หลากหลาย	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
การเปิดใจรับในการ ยึดหยุ่นและปรับ เปลี่ยนที่มีต่อสถานการณ์ หรือการเปิดใจ	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
การรับรู้ความสามารถ ของตนเองในการ ยึดหยุ่น หรือ การรับรู้ ความสามารถในตนเอง ในการกำกับตนเอง	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
การรับรู้แนวโน้มความ ยากลำบากที่สามารถ ควบคุมได้ หรือ การ ยับยั้ง	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
การพลิกแพลง หรือ ความสามารถในการ ปรับเปลี่ยนการ ตอบสนองต่อสิ่งแว้อม หรือ การปรับเปลี่ยน	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
การควบคุมการรื้อคิด มากกว่าการใช้อารมณ์	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
ความสามารถในการ สร้างทางเลือกในการ รับมือต่อสถานการณ์	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5

องค์ประกอบของการยืดหยุ่นทางปัญญา	Eslinger, et al. (1993)	Martin, et al. (1995, 1998)	Rommelse, et al. (2007)	Dennis & Vander Wal, et al.(2010)	Roberts, et al. (2011)	De Vries & Geurts (2012)	De Bloom, et al. (2014)	Oshiro, et al. (2016)	Gabrys, et al. (2018)	Yu, Beckmann & Birney (2019)	Rahayuningsih, et al. (2020)	De la Peña Alvarez, et al.(2021)	Jiatong, et al. (2021)	Inozu, et al. (2022)	รวม
ยากลำบากได้อย่างหลากหลาย หรือ การประเมินค่า หรือ การวินิจฉัย															
ความคิดสร้างสรรค์ หรือ ความสามารถในการสร้างมุมมองแนวคิดได้อย่างหลากหลาย	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
การปรับปรุง และแก้ไขปัญหด้วยการปรับเปลี่ยน	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
การเปลี่ยนแปลงงานด้วยการดัดแปลง หรือ การปรับเปลี่ยนความสนใจ	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
การให้เวลาในการตอบสนองต่อความผิดพลาด หรือการพิจารณาเวลาที่ใช้ในการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
การใฝ่เรียนรู้ หรือ การใส่ใจในรายละเอียด	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
ความเข้มแข็งในการรู้คิด หรือความรู้ ความเชี่ยวชาญ	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
การไม่ยอมรับการเคาหรือการมีกลยุทธ์ในการดำเนินการที่แตกต่างอย่างรวดเร็ว	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
การรับมืออย่างยืดหยุ่น	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2

จากตาราง 1 พบว่า วรรณกรรมที่นำเสนอองค์ประกอบการยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชน ได้มีการพัฒนาความสอดคล้องตามบริบทสถานการณ์ที่ศึกษา เช่น สภาพปัญหาการวิจัย วัฒนธรรม ประสาทวิทยา เป็นต้น ก่อให้เกิดความชัดเจนตั้งแต่ปี ค.ศ.1993 จนถึง ปี ค.ศ.2022 จำนวน 14 บทความจากฐานข้อมูล Elsevier (Science Direct), Pubmed (MEDLINE), SAGE Journals, Frontiers, PloS one, JRAMathEdu, Springer และ Taylor & Francis เมื่อทำการวิเคราะห์คำสำคัญพบว่า สามารถจำแนกได้ 17 กลุ่มองค์ประกอบ และเมื่อทำการวิเคราะห์ความหมายขององค์ประกอบดังกล่าวทั้งหมด พบว่ามีความทับซ้อนกันสูง จึงใช้การสังเคราะห์ตามความสอดคล้องกันกับแนวคิดทฤษฎีและบริบทของวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้ได้องค์ประกอบการยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชนสังเคราะห์ได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเปิดกว้างยอมรับการเปลี่ยนแปลง, 2) การตระหนักในสถานการณ์, 3) การใฝ่เรียนรู้, 4) การวิเคราะห์เชิงตรรกะ, 5) การกำกับตนเอง, 6) การแก้ไขปัญหาเชิงสร้างสรรค์

ภาพประกอบ 1

สรุปกระบวนการสังเคราะห์องค์ประกอบการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชน

จากกระบวนการสังเคราะห์องค์ประกอบการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชนจากวรรณกรรม พบว่า ในบางองค์ประกอบนั้นมีนิยามทับซ้อนกันค่อนข้างสูง จึงทำการสกัดเพื่อให้ครอบคลุมบริบทและทันสมัยเหมาะสมต่อการพัฒนาการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชน จากแนวคิดทฤษฎี ข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และทำการตรวจสอบปรับปรุงผ่านผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ทำการสังเคราะห์และสกัดได้องค์ประกอบของการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชน ภายหลังจากตรวจสอบปรับปรุงผ่านผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน สามารถสรุปได้องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การตระหนักในสถานการณ์ (Situation Awareness) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้สิ่งต่างๆที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมรอบตัวในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งรับรู้การเปลี่ยนแปลง ทำความเข้าใจข้อมูลที่ได้จากการรับรู้และเท่าทันสถานการณ์ ตีความเข้าใจความหมายของการรับรู้ที่นั้น คาดการณ์ต่อเนื่องถึงสิ่งที่จะเกิดตามมา และนำไปใช้ในการตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำสิ่งนั้น
2. การเปิดใจต่อการเปลี่ยนแปลง (Willingness to be Flexible and Adapt to The Situation) หมายถึง การยอมรับฟังและพิจารณา ความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ยึดมั่นในความคิดของตนเองเป็นหลักเพียงอย่างเดียว ไม่อคติ มีใจเป็นกลาง และตัดสินใจโดยอาศัยข้อเท็จจริง เปิดใจเรียนรู้และหาข้อมูลเพิ่มเติม ยอมรับที่จะปรับเปลี่ยน
3. การรับรู้ความสามารถตนเองในการยึดหยุ่น (Self-Efficacy in Being Flexible) หมายถึง ความสามารถของเยาวชนในการรู้จัก รู้ว่าสามารถคาดการณ์เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลง รู้ว่าสามารถจัดการกับปัญหาที่ไม่คุ้นเคยได้ และรู้ว่าตนเองสามารถปรับเปลี่ยนได้เพื่อเป้าหมาย
4. การใฝ่เรียนรู้ (Need for Cognition) หมายถึง พฤติกรรมของเยาวชนในการแสวงหาทางเลือก ความรู้ใหม่ อยากรู้อยากเห็นผลลัพธ์การเรียนรู้ ด้วยตนเองอยู่เสมอด้วยความเต็มใจ มีความสามารถในการตั้งข้อสงสัย ใคร่รู้ ไม่ยึดติดอยู่ภายใต้ความคุ้นเคยเพียงอย่างเดียว
5. การแก้ไขปัญหาอย่างยืดหยุ่น (Flexibility in Problem Solving) หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหา การสร้างทางเลือกในการจัดการปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหาที่มีความผันผวน ความไม่แน่นอน ความสลับซับซ้อน ความคลุมเครือได้อย่างเหมาะสม

สรุปผล

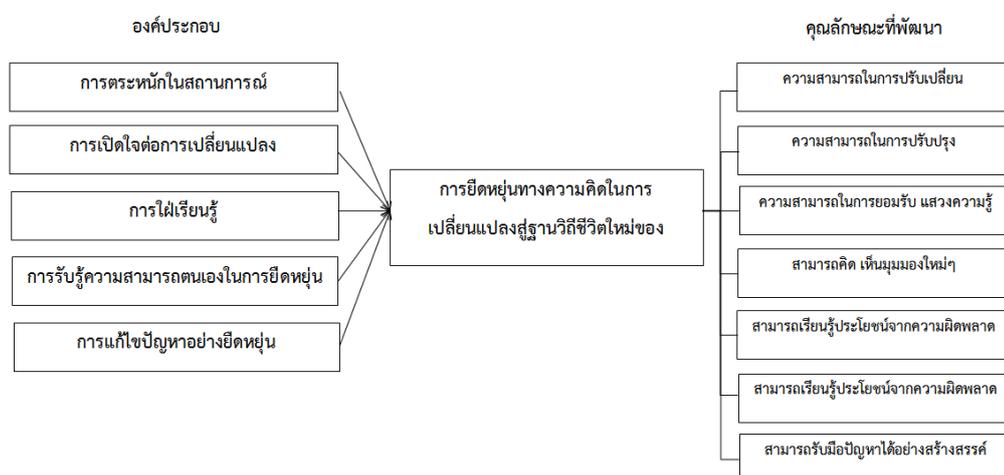
การยึดหยุ่นทางปัญญาในบริบทการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การตระหนักรู้สถานการณ์ การเปิดใจต่อการเปลี่ยนแปลง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการยึดหยุ่น การใฝ่เรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาอย่างยืดหยุ่น ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการพัฒนางานวิจัยเชิงทดลองเพื่อทดสอบประสิทธิผลของโปรแกรมเฉพาะทางในการเสริมสร้างการยึดหยุ่นทางปัญญาของเยาวชน ภายใต้อิทธิพลการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ เพื่อเพิ่มความสามารถในการรับมือกับสถานการณ์ปัญหาในโลกแบบ VUCA ได้แก่ ความผันผวน ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และความคลุมเครือได้อย่างเหมาะสม

อภิปรายผล

การยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชน สามารถพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพได้ด้วยการส่งเสริมพัฒนาองค์ประกอบของการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ที่ประกอบ ด้วยองค์ประกอบดังนี้

ภาพประกอบ 2

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบกับคุณลักษณะของนิยามการยึดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชน

องค์ประกอบของการยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชน เป็นรากฐานข้อมูลตัวบ่งชี้ในการพัฒนาแนวทางการฝึกอบรมและหรือชุดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการยืดหยุ่นทางปัญญาสำหรับเยาวชนในสถานศึกษา ด้วยการพัฒนาสมรรถนะทางจิตวิทยาให้แก่เยาวชนในด้านความคิด อารมณ์ พฤติกรรมที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งทนทานในรูปแบบของการรับมืออย่างยืดหยุ่นที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ที่ไม่คุ้นเคย ด้วยการสนองตอบอย่างเหมาะสม เปิดรับการเรียนรู้ใหม่ๆอย่างสร้างสรรค์ ในลักษณะที่เยาวชนสามารถปรับเปลี่ยน ปรับปรุงรูปแบบการดำเนินชีวิตให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่มีความแตกต่างจากอดีตยอมรับสิ่งที่แตกต่างและหลากหลายโดยแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถคิดนอกกรอบเห็นมุมมองใหม่ๆและเรียนรู้ประโยชน์จากความผิดพลาดในการรับมือสถานการณ์ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้ความคุ้นเคยเพียงอย่างเดียวในสถานการณ์ความไม่แน่นอน ความผันผวน ความซับซ้อนและความคลุมเครือ ที่เรียกว่า VUCA World ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมและความรู้ที่เกี่ยวข้องทุกขั้นตอนในวิธีวิจัยด้วยการทบทวนวรรณกรรมเชิงบูรณาการ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 ถึงปี ค.ศ. 2022 ผ่านผลงาน 14 ชิ้นงาน พบว่า การสังเคราะห์การยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชนนั้น เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับทฤษฎี แนวคิดที่สำคัญ และยังสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างการวิจัย ดังนี้

ในปี ค.ศ. 1993 ยุคแรกเริ่มมีการศึกษาการยืดหยุ่นทางปัญญาของเยาวชนจากการศึกษาเชิงประสาทวิทยาที่เกี่ยวกับการตอบสนองจากการรับรู้และเรียนรู้สถานการณ์รอบข้างที่แสดงผลเป็นการเคลื่อนที่การทำงานของสมองเกิดการพัฒนาในลักษณะที่แตกต่างกัน (Eslinger, et al. 1993) ต่อมาปี ค.ศ. 1995 – 2022 ได้มีการศึกษาอย่างต่อเนื่องด้วยการศึกษาเชิงประสาทจิตวิทยา ผ่านระบบการคิด อารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรม ที่มีความสอดคล้องการทำงานของสมอง และได้บทสรุปค้นพบว่า การทำงานของสมองมีความสอดคล้องกันกับการยืดหยุ่นทางปัญญาของเยาวชน ตามองค์ประกอบเชิงประจักษ์ทางประสาทจิตวิทยา แต่ในยุคนี้ยังพบช่องว่างการศึกษาในแง่ของข้อค้นพบที่อาจยังไม่แผ่ขยายไปสู่แนวทางการนำไปใช้ต่อสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้อย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้จึงมีนักวิชาการและนักวิจัยได้มีการพัฒนาต่อยอดโดยนำการยืดหยุ่นทางปัญญาของเยาวชนที่ได้ค้นพบในยุคแรก มาพัฒนาตรวจสอบและปรับปรุงให้สามารถนำไปใช้ต่อสถานการณ์ในชีวิตประจำวันอย่างเชิงประจักษ์ รวมไปถึงนำไปพัฒนาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมตามบริบทประเทศนั้นๆ เพื่อการจัดการช่องว่างที่ยังคงเป็นปัญหาการวิจัยในทางวัฒนธรรมที่แตกต่างและหลากหลายอย่างเหมาะสม จากนั้นในยุคปัจจุบันเกิดปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในรูปแบบ VUCA World ที่มีความสูงชันของความไม่แน่นอน ความผันผวน ความซับซ้อนและความคลุมเครือ ตามสถานการณ์เปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตจากภัยอุบัติใหม่ต่างๆที่ไม่คุ้นเคยที่เพิ่มมากขึ้น เช่น ภัยโรคระบาดอย่างโควิด-19 ภัยการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม ภัยจากเทคโนโลยีที่ได้พัฒนาขึ้นใหม่ เป็นต้น ก่อให้เกิดสถานการณ์ความก้าวหน้าของปัญหารูปแบบใหม่ๆที่ทุกคนไม่คุ้นเคย หรือภัยอุบัติใหม่ต่างๆ ทำให้เกิดภาวะที่เรียกว่า Double Disruption นำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ที่เกิดขึ้นได้อยู่ตลอดเวลา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีใหม่ที่พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เท่าทันต่อการนำไปใช้รับมือในสถานการณ์ปัญหาอุบัติใหม่ที่เกิดขึ้นพร้อมกันแบบทวีคูณหลายด้านได้อย่างเหมาะสม ส่งผลทำให้เยาวชนจำเป็นต้องเกิดการปรับตัวอย่างฉับพลันให้เท่าทันต่อการรับมือจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ลดการสูญเสียและเพิ่มความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตอย่างมีสมดุล รวมทั้งยังสามารถค้นหาพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้และทักษะให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายในการดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข จากสถานการณ์ความจำเป็นดังกล่าวเป็นเหตุให้การพัฒนาศักยภาพการยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชนมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้เยาวชนเกิดการพัฒนาเท่าทันและก้าวผ่านต่อสถานการณ์ปัญหาอุบัติใหม่ได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถดำเนินชีวิตท่ามกลางสถานการณ์ปัญหาการเปลี่ยนแปลงในชีวิตได้อย่างมีสมดุลทางจิตใจที่นำไปสู่ความปกติสุขในการดำเนินชีวิต พร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ๆและพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสสร้างความก้าวหน้าอย่างปกติสุขได้ โดยใช้ฐานองค์ประกอบที่ประกอบด้วย 1) การตระหนักในสถานการณ์ 2) การเปิดใจต่อการเปลี่ยนแปลง 3) การรับรู้ความสามารถตนเองในการยืดหยุ่น 4) การเฝ้ารอเรียนรู้ 5) การแก้ไขปัญหาอย่างยืดหยุ่นที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงในการพัฒนาคุณลักษณะของการยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ที่ประกอบด้วยความสามารถในการปรับเปลี่ยน การปรับปรุง การยอมรับ แสวงหาความรู้ สามารถคิด เห็นมุมมองใหม่ๆ เรียนรู้ประโยชน์จากความผิดพลาด เรียนรู้ประโยชน์จากความผิดพลาด รับมือปัญหาได้อย่างและสร้างสรรค์การยืดหยุ่นทางปัญญาให้สูงขึ้นได้

การรับมือจัดการปัญหาการเปลี่ยนแปลงในยุค New normal ของเยาวชนที่ยังขาดการยืดหยุ่นทางปัญญา (Cognitive Flexibility) ในการจัดการปัญหาอย่างเหมาะสมในสถานการณ์เปลี่ยนแปลงแบบVUCA World ที่เป็นอุปสรรคกีดขวางในการดำเนินชีวิต ที่ศึกษาจากงานวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับการยืดหยุ่นทางปัญญากับความเครียดและอาการซึมเศร้าที่มีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงนั้นพบว่าการยืดหยุ่นทางปัญญามีบทบาทความสามารถที่สำคัญในการปรับตัวเยาวชนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องได้ อีกทั้งยังเอื้ออำนวยให้เยาวชนสามารถควบคุมอารมณ์กับสิ่งที่มีมารบกวนที่ก่อให้เกิดความผิดปกติทางอารมณ์ ความวิตกกังวล และอาการซึมเศร้าได้ ตลอดจนทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการรับรู้และรับมือกับสถานการณ์ที่ตั้งเครียดได้อย่างยืดหยุ่น (Gabrys, Tabri, Anisman, & Matheson, 2018) บทบาทความสำคัญการยืดหยุ่นทางปัญญามีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการดำรงชีวิตและการเรียนรู้ที่สำคัญของเยาวชน ที่เป็นความสามารถในการปรับเปลี่ยนวิถีทางของความคิด การปฏิบัติในการรับรู้ การดำเนินการ และการตอบสนองต่อสถานการณ์ในวิธีการที่แตกต่างออกไป เมื่อเยาวชนต้องเผชิญหน้ากับสิ่งที่กระตุ้นให้

เกิดความตึงเครียด (Stressor) เยาวชนแต่ละคนจะใช้ความพยายามในการแก้ไขปัญหา ปรับเปลี่ยนความตึงเครียด หรือจัดการกับปัญหานั้นโดยใช้หลากหลายวิธีในการรับมือ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ เป็นความสามารถในการปรับเปลี่ยนของเยาวชน การปรับปรุงรูปแบบการดำเนินชีวิตให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่มีความแตกต่างจากอดีตยอมรับสิ่งที่แตกต่างและหลากหลายโดยแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถคิดนอกกรอบเห็นมุมมองใหม่ๆและเรียนรู้ประโยชน์จากความผิดพลาดในการรับมือสถานการณ์ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อการบรรลุเป้าหมายความสำเร็จ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้ความคุ้นเคยเพียงอย่างเดียวซึ่งเป็นหนทางนำไปสู่การจัดการปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

การพัฒนาการยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชนนักเรียนมัธยมศึกษาอายุ 12-18 ปีในสถานศึกษา ควรเริ่มจากบุคลากรในสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาการยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ เริ่มตั้งแต่การตระหนักในสถานการณ์ การเปิดใจต่อการเปลี่ยนแปลง การรับรู้ความสามารถตนเองในการยืดหยุ่น การใฝ่เรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาอย่างยืดหยุ่น ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบของการยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชนในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในอนาคต นักวิจัยควรเพิ่มกระบวนการตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบด้วยวิธีการทดสอบความสอดคล้องทางสถิติในแต่ละองค์ประกอบของการยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชนสำหรับใช้ในบริบทสถานการณ์ VUCA World

2.2 การวิจัยในอนาคต นักวิจัยควรเพิ่มกระบวนการวิจัยเชิงทดลองโดยนำข้อมูลไปทดสอบผลของโปรแกรมที่มีความเจาะจงกับองค์ประกอบการพัฒนาการยืดหยุ่นทางปัญญาของเยาวชน และใช้เครื่องมือวัดการยืดหยุ่นทางปัญญาในการเปลี่ยนแปลงสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ของเยาวชนในการศึกษาต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

References

- Bennett, N., and Lemoine, G. J. (2014). What a difference a word makes: Understanding threats to performance in a VUCA world. *Business horizons*, 57(3), 311-317.
- Christmals, C. D., and Gross, J. J. (2017). An integrative literature review framework for postgraduate nursing research reviews. *European Journal of Research in Medical Sciences*, 5(1), 1-15.
- De Bloom, J., Ritter, S., Kühnel, J., Reinders, J., and Geurts, S. (2014). Vacation from work: A 'ticket to creativity': The effects of recreational travel on cognitive flexibility and originality. *Tourism Management*, 44, 164-171.
- De la Peña Álvarez, Cristina & Fernández-César, Raquel & Solano Pinto, Natalia. (2021). Attitude Toward Mathematics of Future Teachers: How Important Are Creativity and Cognitive Flexibility?. *Frontiers in Psychology*. 12. 1. 10.3389/fpsyg.2021.713941.
- De Vries, M., & Geurts, H. M. (2012). Cognitive flexibility in ASD; task switching with emotional faces. *Journal of autism and developmental disorders*, 42(12), 2558-2568. <https://doi.org/10.1007/s10803-012-1512-1>
- Dennis, J.& Vander Wal, J. (2010). The Cognitive Flexibility Inventory: Instrument Development and Estimates of Reliability and Validity. *Cogn Ther Res*. 34. 241-253. 10.1007/s10608-009-9276-4.
- Eslinger, P. J., & Grattan, L. M. (1993). Frontal lobe and frontal-striatal substrates for different forms of human cognitive flexibility. *Neuropsychologia*, 31(1), 17-28. [https://doi.org/10.1016/0028-3932\(93\)90077-d](https://doi.org/10.1016/0028-3932(93)90077-d)
- Gabrys, R. L., Tabri, N., Anisman, H., & Matheson, K. (2018). Cognitive Control and Flexibility in the Context of Stress and Depressive Symptoms: The Cognitive Control and Flexibility Questionnaire. *Frontiers in psychology*, 9, 2219. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02219>
- Galvin, J. (2006). Clinical phenotype of Parkinson disease dementia. *Neurology*, 67(9), 1605-1611.

- Inozu, M., Gök, B. G., Tuzun, D., & Hacımeroglu, A. B. (2022). Does cognitive flexibility change the nature of the relationship between intolerance of uncertainty and psychological symptoms during the COVID-19 outbreak in Turkey?. *Current psychology (New Brunswick, N.J.)*, 1–12. Advance online publication. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-02450-8>
- Intaprom, W. (2015). The Importance of Literature Review for Research. *Social Sciences Research and Academic Journal*, 10(30), 17-30.
- Intaprom, W. (2018). *Research in Public Administration*. Make mediacorporation.
- Jiatong, W., Murad, M., Li, C., Gill, S. A., & Ashraf, S. F. (2021). Linking cognitive flexibility to entrepreneurial alertness and entrepreneurial intention among medical students with the moderating role of entrepreneurial self-efficacy: A second-order moderated mediation model. *PloS one*, 16(9), e0256420. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0256420>
- Liberati, A., Altman, D. G., Tetzlaff, J., Mulrow, C., Gøtzsche, P. C., Ioannidis, J. P., Clarke, M., Devereaux, P. J., Kleijnen, J., & Moher, D. (2009). The PRISMA statement for reporting systematic reviews and meta-analyses of studies that evaluate health care interventions: explanation and elaboration. *PLoS medicine*, 6(7), e1000100. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1000100>
- Martin, M. & Anderson, C. (1998). The Cognitive Flexibility Scale: three validity studies. *Communication Reports*. 11. 1-9. 10.1080/08934219809367680.
- Martin, Matthew & Rubin, Rebecca. (1995). A New Measure of Cognitive Flexibility. *Psychological Reports*. 76, 623-626. 10.2466/pr0.1995.76.2.623.
- Moher, D., Shamseer, L., Clarke, M., Ghersi, D., Liberati, A., Petticrew, M., Shekelle, P., & Stewart, L. A. (2015). Preferred reporting items for systematic review and meta-analysis protocols (PRISMA-P) 2015 statement. *Systematic Reviews*, 4(1), 1. doi: 10.1186/2046-4053-4-1.
- Mónica, H. L., Antonio, C. B., Pilar, D.P., & Miguel, R.V. (2021). *Psychological inflexibility and mental health symptoms during the COVID-19 lockdown in Spain: A longitudinal study*. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7834284/>
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2017). *The Thirteenth National Economic And Social Development (2023-2027)*.
- Office of the Royal Society. (2020). *Behind the Coining of the Term "New Normal"*. <https://royalsociety.go.th>
- Oshiro, K., Nagaoka, S. & Shimizu, E. (2016). Development and validation of the Japanese version of cognitive flexibility scale. *BMC Research Notes*. 9. 10.1186/s13104-016-2070-y.
- Program Management Unit for Human Resources & Institutional Development, Research and Innovation. (2020). *Development of Frontier Knowledge in Science and Technology on the Potential for Transmission of Viruses That May Cause Diseases from Animals to Humans under the Frontier Research Program and Capacity Building System Development to Cope with the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Situation under the National Crisis Resolution Program (P17)*. <https://www.nxpo.or.th/B/frontier-research-covid-19-fund/>
- Rahayuningsih, Sri & Sirajuddin, Sirajuddin & Nasrun, Nasrun. (2020). Cognitive flexibility: exploring students' problem-solving in elementary school mathematics learning. *JRAMathEdu (Journal of Research and Advances in Mathematics Education)*. 6. 59-70. 10.23917/jramathedu.v6i1.11630.
- Ramdhani, A., Ramdhani, M. A., & Amin, A. S. (2014). Writing a literature review research paper: A step-by-step approach. *International Journal of Basics and Applied Sciences*, 3(1), 47–56.
- Roberts, M. E., Barthel, F. M., Lopez, C., Tchanturia, K., & Treasure, J. L. (2011). Development and validation of the Detail and Flexibility Questionnaire (DFlex) in eating disorders. *Eating behaviors*, 12(3), 168–174. <https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2011.04.001>

- Rommelse, N. N., Altink, M. E., de Sonnevile, L. M., Buschgens, C. J., Buitelaar, J., Oosterlaan, J., & Sergeant, J. A. (2007). Are motor inhibition and cognitive flexibility dead ends in ADHD?. *Journal of abnormal child psychology*, 35(6), 957–967. <https://doi.org/10.1007/s10802-007-9146-z>.
- Russell, C. L. (2005). An overview of the integrative research review. *Progress in transplantation (Alisp Virjo, Calif.)*, 15(1) 8–13. <https://doi.org/10.7182/prtr.15.1.0n13660r26g725kj>
- Snyder, H. (2019). Literature review as a research methodology: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 104(2019), 333–339. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.07.039>
- Souza, M. T., Silva, M. D., & Carvalho, R. (2010). Integrative review: What is it? How to do it? *Einstein*, 8(1), 102–106.
- Torraco, R. J. (2005). Writing Integrative Literature Reviews: Guidelines and Examples. *Human Resource Development Review*, 4(3), 356–367. <https://doi.org/10.1177/1534484305278283>
- Whittemore, R., & Knafl, K. (2005). The integrative review: Updated methodology. *Journal of Advanced Nursing*, 52(5), 546–553.
- Yu, C., Beckmann, J. F. & Birney, D. P. (2019). Cognitive flexibility as a meta-competency/Flexibilidad cognitiva como meta-competencia, *Studies in Psychology*, 40(3), 563-584.